

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана філологічного факультету
_____ І. С. Бондаренко
«_____» _____ 2022 р.

СУЧАСНА РОСІЙСЬКА МОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
денної (очної) форми здобуття освіти
спеціальності 035 філологія
спеціалізація 035.034 слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша російська;
освітньо-професійна програма: російська мова та зарубіжна література. Друга мова

Укладач : Мацегора І.Л., кандидат філологічних наук, доцент, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри слов'янської філології
Протокол № 5 від "15" грудня 2021 р.
Завідувач кафедри слов'янської філології
І.Я. Павленко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету філологічного
Протокол № 4 від "11" січня 2022 р.
Голова науково-методичної ради
факультету І. Л. Мацегора

Погоджено
з навчально-методичним відділом

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 03-Гуманітарні науки	Кількість кредитів – 4	<i>Обов'язкова</i>	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 035 філологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
Спеціалізація 035.034 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша російська		6 -й	
Освітньо-професійна програма російська мова та зарубіжна література. Друга мова	Змістових модулів – 3	Лекції	
		32	
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 3	32 год.	
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна російська мова (морфологія)» є ознайомлення із побудовою морфологічного рівня системи сучасної російської мови, фундаментальними поняттями та законами граматики, системою частин мови та їхнім функціонуванням у мовленні.

Завдання – правильно виконувати всі види морфологічного аналізу, знаходити явища транспозиції на морфологічному рівні, екстраполювати набуті практичні навички в контексті порівняльного аналізу близькоспоріднених та неблизькоспоріднених мов.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи, що забезпечують досягнення результатів навчання та компетентностей
---	--

<p>ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.</p> <p>СК-3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні(тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ.</p>
<p>ПРН-10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності</p> <p>СК-11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправах.</p>
<p>ПРН-12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>СК-6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ</p>
<p>ПРН-15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>СК-10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи:</p>

жанрів.	контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ.
---------	---

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна спирається на базові знання із дисциплін циклу професійної підготовки у межах спеціальності та професійної підготовки освітньої програми а саме: «Вступ до мовознавства», «Сучасна російська мова (фонетика, лексика, словотвір)», що сприяє вивченню особливостей систем мов та формуванню навичок лінгвістичного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Дієслово та дієслівні форми у морфологічній системі сучасної російської мови

Тема 1. Дієслово в морфологічній системі сучасної російської мови. Місце дієслівної лексеми в частиномовній класифікації слів сучасної російської мови. Питання про об'єм дієслівної лексеми. Відмінювані й невідмінювані форми дієслова. Значення процесуальної ознаки як категоріальне значення відмінюваних дієслів. Реалізація категоріального значення в семантиці дієслова. Граматичні категорії дієслова. Функціонально-семантичне поле й граматична категорія. Неозначена форма дієслова, значення й морфемна структура, синтаксичні функції. Основа дієслова. Система дієслівних форм і закономірності їхнього утворення.

Тема 2. Категорія стану дієслова. Розробка питання про категорії стану в історії вітчизняної граматичної думки. Різні трактування категорії стану. Стан, як категорія, що охоплює всі дієслова російської мови. Зв'язок стану з перехідністю й неперехідністю. Характер значеннєвої опозиції форм активного й пасивного стану. Стан і функціонально-семантичне поле становості.

Тема 3. Категорія виду дієслова. Вид як граматична категорія. Проблема семантичного змісту видового протиставлення. Граматична характеристика НДВ і ДВ. Способи утворення видів. Система видових опозицій, видові пари і їхнє утворення. Двовидові й одновидові дієслова. Видові ланцюги. Дієслова руху і їхнє місце у видовій кореляції. Контекстні функції дієслів НДВ і ДВ. Механізм вибору видових форм у висловленні. Конкуренція видів. Часткові видові значення. Категорія виду й способи дієслівної дії.

Тема 4. Категорія способу дієслова. Модальність й мовні засоби її вираження. Категорія способу як морфологічний спосіб виразу об'єктивної модальності. Протиставлення форм «ірреальних» способів дійсному. Значення й утворення модальних форм.

Тема 5. Категорія часу дієслова. Час як граматична категорія. Темпоральність й категорія часу. Відображення в словозмінній категорії часу об'єктивних часових співвідношень. Поняття відліку часових планів і його співвідношення з моментом мовлення. Абсолютне й відносне вживання часу. Взаємодія виду й часу. Система часових форм дієслів НДВ і ДВ. Утворення часових форм.

Тема 6. Категорія особи. Категорії числа й роду дієслів. Особа як граматична категорія. Особа й персональність. Основні й часткові значення категорії особи. Безособові дієслова і їхня характеристика. Словозмінні категорії числа й роду

дієвідмінюваних форм дієслова. Взаємозв'язок категорії роду й дієслівних категорій способу й часу.

Тема 7. Дієвідміна дієслів. Поняття про дієвідміну дієслів. Типи дієвідмини. Способи визначення дієвідмини дієслова. Наголос і чергування у відмінюваних формах. Словотвір дієслова. Правопис відмінюваних дієслівних форм.

Тема 8. Атрибутивні форми дієслова. Дієприкметник як вербально-ад'єктивний контамінант. Диференціальні ознаки дієприкметників. Граматичні категорії дієприкметників. Утворення дієприкметникових форм. Еміграційний потенціал дієприкметників. Дієприслівник як вербально-адвербіальний контамінант. Граматичні категорії дієприслівників. Утворення дієприкметникових форм. Еміграційний потенціал дієприслівників.

Змістовий модуль 2. Проміжні лексико-граматичні класи у морфологічній системі сучасної російської мови

Тема 9. Прислівник. Прислівник як частина мови. Диференціальні ознаки прислівників. Питання про категоріальне значення прислівників. Ступені порівняння прислівників якісної характеристики. Ступені якості прислівників. Правопис прислівників.

Тема 10. Категорія стану. Безособово-предикативні слова і їхній частиномовний статус. Диференціальні ознаки слів категорії стану. Питання про категоріальний стан. Семантичні групи й граматичні ознаки безособово-предикативних слів. Ступені порівняння та ступені якості. Еміграційний потенціал слів категорії стану.

Тема 11. Модальні слова. Модальні слова як особливий структурно-семантичний клас у російській мові. Історія питання. Диференціальні ознаки модальних слів. Розряди модальних слів за значенням. Граматична характеристика модальних слів. Модальні слова й модальні конструкції.

Змістовий модуль 3. Службові частини мови у морфологічній системі сучасної російської мови. Транспозиційні процеси у морфології.

Тема 12. Прийменник. Службові частини мови в сучасній частиномовній класифікації. Прийменник як службова частина мови. Функціональна, структурна й синтагматична характеристика прийменників. Прийменники й відмінки. Утворення похідних прийменників.

Тема 13. Сполучник. Сполучник як службова частина мови. Характеристика сполучників за значенням, структурою, граматичним особливостям, функціонуванню. Перехід сполучників в інші частини мови. Сполучники й сполучникові слова. Конкретизатори й кореляти.

Тема 14. Частка. Частка в системі службових слів сучасної російської мови. Характеристика часток за значенням, місцем розташування в словосполученні, реченні. Структурна класифікація часток. Граматичні особливості й функціональна специфіка часток. Перехід інших частин мови в частки. Питання про зв'язку як службову частину мови в сучасній лінгвістиці.

Тема 15. Вигук. Звуконаслідувальні слова. Вивчення вигуків у вітчизняній лінгвістиці. Загальна характеристика вигуків. Класифікація вигуків у сучасній русистиці. Джерела утворення вигуків. Синтаксичні властивості вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Тема 16. Перехідні явища в системі лексико-граматичних класів сучасної російської мови.

Перехід, перехідність та трансформація. Зона синкретизму в системі частин мови. Види трансформацій частин мови: адвербіалізація, предикативація, модалізація, препозиціоналізація, кон'юкціоналізація, партикуляція, інтер'ективація. Сучасні активні процеси в морфології російської мови.

Тема 17. Перехідні явища у межах однієї частини мови.

Трансформаційні процеси у межах дієслова. Трансформаційні процеси у межах іменника. Трансформаційні процеси у межах прикметника. Сучасні активні процеси в морфології російської мови.

Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усьог о годин	Лекційні Заняття, год		Практичні Заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/ди ст ф.	о/д ф.	з/дис т ф.	о/д ф.	з/ди ст ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1		42	16		16		10		8	8	16
2		20	6		6		8		5	5	10
3		28	10		10		8		6	6	12
Усього за змістові модулі	90		32		32		26		30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30		20	20	40
Загалом	120		32		32		56				100

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/ди ст ф.
1	2	3	4
1	Дієслово в морфологічній системі сучасної російської мови.	4	
1	Категорія стану дієслова	2	
1	Категорія виду дієслова	2	
1	Категорія способу дієслова.	2	
1	Категорія часу дієслова	2	
1	Категорія особи. Категорії числа й роду дієслів	2	
1	Атрибутивні форми дієслова	2	

2	Прислівник	2	
2	Категорія стану	2	
2	Модальні слова	2	
3	Прийменник	2	
3	Сполучник	2	
3	Частка	2	
3	Вигук. Звуконаслідувальні слова	2	
3	Перехідні явища в системі лексико-граматичних класів сучасної російської мови	2	
Разом		32	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/ди ст ф.
1	2	3	4
1	Дієслово в морфологічній системі сучасної російської мови.	4	
1	Категорія стану дієслова	2	
1	Категорія виду дієслова	2	
1	Категорія способу дієслова.	2	
1	Категорія часу дієслова	2	
1	Категорія особи. Категорії числа й роду дієслів	2	
1	Атрибутивні форми дієслова	2	
2	Прислівник	2	
2	Категорія стану	2	
2	Модальні слова	2	
3	Прийменник	2	
3	Сполучник	2	
3	Частка	2	
3	Вигук. Звуконаслідувальні слова	2	
3	Перехідні явища в системі лексико-граматичних класів сучасної російської мови	2	
Разом		32	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тестування з теоретичних питань	Питання для підготовки: 1. Місце дієслівної лексики в		

		<p>частиномовній класифікації слів сучасної російської мови.</p> <p>2. Питання про об'єм дієслівної лексики. Відмінювані й невідмінювані форми дієслова.</p> <p>3. Значення процесуальної ознаки як категоріальне значення відмінюваних дієслів.</p> <p>4. Реалізація категоріального значення в семантиці дієслова.</p> <p>5. Граматичні категорії дієслова. Функціонально-семантичне поле й граматична категорія.</p> <p>6. Неозначена форма дієслова, значення й морфемна структура, синтаксичні функції.</p> <p>7. Основа дієслова. Система дієслівних форм і закономірності їхнього утворення.</p> <p>8. Розробка питання про категорії стану в історії вітчизняної граматичної думки.</p> <p>9. Різні трактування категорії стану. Стан, як категорія, що охоплює всі дієслова російської мови.</p> <p>10. Зв'язок стану з перехідністю й неперехідністю.</p> <p>11. Характер</p>		
--	--	---	--	--

		<p>значеннєвої опозиції форм активного й пасивного стану. Стан і функціонально- семантичне поле становості.</p> <p>12. Вид як граматична категорія. Проблема семантичного змісту видового протиставлення.</p> <p>13. Граматична характеристика НДВ і ДВ.</p> <p>14. Способи утворення видів. Система видових опозицій, видові пари і їхнє утворення.</p> <p>15. Двовидові й одновидові дієслова. Видові ланцюги.</p> <p>16. Дієслова руху і їхнє місце у видовій кореляції.</p> <p>17. Контекстні функції дієслів НДВ і ДВ</p> <p>18. . Механізм вибору видових форм у висловленні. Конкуренція видів.</p> <p>19. Часткові видові значення.</p> <p>20. Категорія виду й способи дієслівної дії.</p> <p>21. Модальність й мовні засоби її вираження.</p> <p>22. Категорія способу як морфологічний спосіб вираження об'єктивної модальності.</p>		
--	--	---	--	--

		<p>23. Протиставлення форм «ірреальних» способів дійсному.</p> <p>24. Значення й утворення модальних форм.</p> <p>25. Час як граматична категорія. Темпоральність й категорія часу.</p> <p>26. Відображення в словозмінній категорії часу об'єктивних часових співвідношень.</p> <p>27. Поняття відліку часових планів і його співвідношення з моментом мовлення.</p> <p>28. Абсолютне й відносне вживання часу.</p> <p>29. Взаємодія виду й часу. Система часових форм дієслів НДВ і ДВ.</p> <p>30. Утворення часових форм.</p> <p>31. Особа як граматична категорія. Особа й персональність</p> <p>32. Основні й часткові значення категорії особи.</p> <p>33. Безособові дієслова і їхня характеристика.</p> <p>34. Словозмінні категорії числа й роду дієвідмінюваних форм дієслів</p> <p>35. Дієприкметник як вербально-</p>		
--	--	---	--	--

		<p>ад'єктивний контамінант.</p> <p>36. Диференціальні ознаки дієприкметників.</p> <p>37. Граматичні категорії дієприкметників. Утворення дієприкметникови х форм.</p> <p>38. Еміграційний потенціал дієприкметників.</p> <p>39. Дієприслівник як вербально- адвербіальний контамінант.</p> <p>40. Граматичні категорії дієприслівників.</p> <p>41. Утворення дієприкметникови х форм.</p> <p>42. Еміграційний потенціал дієприслівників</p>		
	Практичне завдання	Виконання лінгвістичного аналізу (морфологічного)	Правильність виконання морфологічного аналізу	
Усього за ЗМ 1		8	8	16
2	Тестування з теоретичних питань	<p>Питання для підготовки:</p> <p>1. Прислівник як частина мови.</p> <p>2. Диференціальні ознаки прислівників. Питання про категоріальне значення прислівників.</p> <p>3. Ступені порівняння прислівників якісної характеристики.</p>		

		<p>4. Ступені якості прислівників.</p> <p>5. Правопис прислівників.</p> <p>6. Безособово-предикативні слова і їхній частиномовний статус.</p> <p>7. Диференціальні ознаки слів категорії стану. Питання про категоріальний стан.</p> <p>8. Семантичні групи й граматичні ознаки безособово-предикативних слів.</p> <p>9. Ступені порівняння та ступені якості.</p> <p>10. Еміграційний потенціал слів категорії стану.</p> <p>11. Модальні слова як особливий структурно-семантичний клас у російській мові.</p> <p>12. Історія питання. Диференціальні ознаки модальних слів.</p> <p>13. Розряди модальних слів за значенням.</p> <p>14. Граматична характеристика модальних слів.</p> <p>15. Модальні слова й модальні конструкції.</p>		
	Практичне завдання	Виконання лінгвістичного аналізу (морфологічного); Виконання вправ	Правильність виконання морфологічного аналізу Правильність	

			виконання завдань	
Усього за ЗМ 2		5	5	10
3	Тестування з теоретичних питань	Питання для підготовки: 1. Службові частини мови в сучасній частиномовній класифікації. 2. Прийменник як службова частина мови. 3. Функціональна, структурна й синтагматична характеристика прийменників. 4. Прийменники й відмінки. Утворення похідних прийменників. 5. Сполучник як службова частина мови. 6. Характеристика сполучників за значенням, структурою, граматичним особливостям, функціонуванню. 7. Перехід сполучників в інші частини мови. 8. Сполучники й сполучникові слова. Конкретизатори й кореляти. 9. Частка в системі службових слів сучасної російської мови. 10. Характеристика часток за значенням, місцем розташування в	Тестування з теоретичних питань	

		<p>словосполученні, реченні.</p> <p>11. Структурна класифікація часток. Граматичні особливості й функціональна специфіка часток.</p> <p>12. Перехід інших частин мови в частки. Питання про зв'язку як службову частину мови в сучасній лінгвістиці.</p> <p>13. Вивчення вигуків у вітчизняній лінгвістиці.</p> <p>14. Загальна характеристика вигуків..</p> <p>15. Класифікація вигуків у сучасній русистиці.</p> <p>16. Джерела утворення вигуків.</p> <p>17. Синтаксичні властивості вигуків. Звуконаслідуваль ні слова.</p> <p>18. Перехід, перехідність та трансформація.</p> <p>19. Зона синкретизму в системі частин мови. Види трансформацій частин мови: адвербіалізація, предикативація, модаляція, препозиціоналіза</p>		
--	--	--	--	--

		ція, кон'юнкціоналізація, партикуляція, інтер'єктивізація. 20. Сучасні активні процеси в морфології російської мови. 21. Трансформаційні процеси у межах дієслова. 22. Трансформаційні процеси у межах іменника. 23. Трансформаційні процеси у межах прикметника. 24. Сучасні активні процеси в морфології російської мови.		
	Практичне завдання	Виконання лінгвістичного аналізу (морфологічного); Виконання вправ	Практичне завдання	
Усього за ЗМЗ		6	6	12
Усього за змістові модулі		18	18	36

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: (Див. змістовні модулі)	1.В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та	20 16-20

Екзамен			<p>всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.</p> <p>2. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.</p> <p>3. В цілому володіє навчальним матеріалом</p>	<p>11-15</p> <p>6-10</p>
---------	--	--	--	--

			<p>викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.</p> <p>4. Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.</p>	0-5
	Практичне завдання	підсумкове завдання на володіння навичками лінгвістичного аналізу	Правильно виконане завдання	20
Усього за підсумковий семестровий контроль		20	20	40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Виноградов В.В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. Москва : Просвещение, 1986. 650 с.
2. Буланін Л.Л. Трудные вопросы морфологии. Москва : Просвещение, 1976. 254 с.
3. Бондарко А.В. Вид и время русского глагола. Москва : Просвещение, 1981. 261 с.

4. Богданов С.И. Морфология современного русского языка. Санкт-Петербург : Факультет филологии и искусств СПбГУ, 2009. 634 с.
5. Тихонов А.Н. Русский глагол. Проблемы описания и лексикографирования. Москва : Академия, 1998. 325 с.
6. Шанский Н.М. Тихонов А.Н. Современный русский язык. в 3-х ч. Ч. 2. Москва : Просвещение, 1986. 290 с.
7. Гужва Ф.К. Современный русский литературный язык. Москва : Флинта, 2015. 402 с.
8. Селиванова Е.А. Современный русский язык. Морфология. Черкассы : Издательство Ю.А. Чабаненко, 2017. 288 с.
9. Васильев Л.М. Семантика русского глагола. Москва : Высшая школа, 1989. 184 с.
10. Адамчик Н.В. Самый полный курс русского языка. Минск : Харвест, 2018. 848 с.
11. Розенталь Д.Э., Голуб И.Б. Современный русский язык. 11-е изд. Москва : Айрисс-пресс, 2020. 448 с.
12. Шелякин М.А. Функциональная грамматика русского языка. Москва : Академиздат, 2011. 288 с.

Додаткова:

1. Бондарко А.В. Грамматическое значение и смысл. Ленинград : Наука, 1978. 156 с.
2. Бондарко А.В. Теория морфологических категорий. Ленинград : Наука, 1986. 310 с.
3. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ : Наукова думка, 1988. 255с.
4. Гловинская М.Я. Семантические типы видовых противопоставлений русского глагола. Москва : Просвещение, 1982. 115 с.
5. Гуревич В.В. Виды глагола в изъявительном наклонении. *Русский язык за рубежом*. 2000. № 2. С.20-29.
6. Гуревич В.В. Модальность и семантика глагольного вида. *Вопросы языкознания*. 2000. № 2. С.71-78.
7. Милославский И.Г. Морфологические категории современного русского языка. Москва : Высшая школа, 1981. 298 с.
8. Мучник И.П. Грамматические категории глагола и имени в современном русском литературном языке. Москва : Просвещение, 1981. 258 с.
9. Перцов Н.В. К проблеме инвариантного грамматического значения (глагольное время в русском языке). *Вопросы языкознания*. 1998. № 1-2. С.3-25.

Інформаційні ресурси:

1. Валгина Н.С., Розенталь Д. Э., Фомина И.И. Современный русский язык (морфология). URL: <http://www.hi-edu.ru/e-books/>
2. Рахманова Н.М., Суздальцева И.Н. Современный русский язык. URL: <http://book.tr200.net/v>.
3. Рябушкина С.В. Морфология современного русского языка: практикум. URL: <http://www.litres.ru/svetlana-ryabushkina/morfologiya-sovremennogo-russkogo-yazyka-praktikum/>